

CZU: 005.25:657.6

COMPLIANCE CONTROLUL – ELEMENT PRIMORDIAL ÎN ASIGURAREA STABILITĂȚII ORGANIZATORICE A UNEI INSTITUȚII

Iulia CAPRIAN, Olga COVALI, Liliana BUZILĂ

Universitatea de stat din Moldova

În literatura de specialitate privind reglementarea, „conformitatea” se concentrează pe populațiile țintă ale reglementării, pe măsura în care ele respectă regulamentul și pe motivele pentru care o fac. Diferite componente ale științei sociale au abordări variate în ceea ce privește această întrebare. De exemplu, cercetătorii din domeniul dreptului și economiei se uită la calculele cost-beneficiu și, prin urmare, se concentrează mai mult pe costurile de conformitate (de exemplu, Becker 1968; Stigler, 1970). Cercetătorii sociali tind să privească mai mult la normele sociale și la ceea ce le face obligatorii în cadrul grupurilor sociale (de exemplu, DiMento, 1989, Vaughan, 1996, Schwartz & Orleans, 1967). Psihologii ar putea analiza trăsăturile individuale și psihologia grupurilor pentru a explica rebeliunea și conformitatea (de exemplu, Brehm & Brehm, 1981; Jenkins 1994). Fără îndoială, controlul de conformitate are multe beneficii, dar o atenție deosebită merită să acordăm etapelor care trebuie implementate pentru a stabili o activitate de conformitate de calitate.

Cuvinte-cheie: *compliance, control, conformitate, respectarea legislației, instituții de reglementare, monitorizarea conformității, politică de conformitate.*

COMPLIANCE CONTROL – A KEY ELEMENT IN ENSURING THE ORGANIZATIONAL STABILITY OF AN INSTITUTION

In the scholarly literature on regulation, “compliance” focuses on target populations of regulation, the extent to which they comply with regulation, and why they do so. Different strands of social science take different approaches to this question. For example, law and economics scholars look at cost-benefit calculations and thus focus on deterrence and costs of compliance (e.g. Becker 1968; Stigler, 1970). Sociological scholars tend to look more at social norms and what makes them binding within social groups (e.g. DiMento, 1989; Vaughan, 1996; Schwartz & Orleans, 1967). Psychologists might look at individual traits and small group psychology to explain rebellion and conformity (e.g. Brehm & Brehm, 1981; Jenkins 1994). Undoubtedly, the compliance control has many benefits, but it is worth paying a lot of attention to the steps that need to be made in order to establish a quality compliance activity.

Keywords: *compliance, control, regulatory institutions, legislation, compliance monitoring, compliance policy.*

Introducere

În general, conformitatea înseamnă acceptarea unei reguli, cum ar fi o cerință, o politică, un standard sau o lege. Conformitatea cu reglementările descrie scopul pe care organizațiile aspiră să-l atingă în eforturile lor de a se asigura că acestea sunt susceptibile să ia măsuri pentru a respecta legile, politicile și reglementările relevante. Datorită numărului tot mai mare de reglementări și necesității de transparență operațională, organizațiile adoptă din ce în ce mai mult utilizarea unor seturi de controale de conformitate consolidate și armonizate. Această abordare este utilizată pentru a se asigura că toate cerințele de guvernare necesare pot fi îndeplinite fără o dublare inutilă a efortului și a activității.

Fenomenul „compliance” sau de conformitate a companiilor a constituit o etapă obligatorie a activității acestora încă din cele mai vechi timpuri. Totuși, multe corporații încercau să se eschiveze de la această responsabilitate majoră. Ele păreau să creadă că respectarea procedurilor de conformitate implică procese obositoare, care se îndepărtează de activitățile principale de afaceri. Într-adevăr, adevărata intenție a corporațiilor la acea vreme se axa exclusiv pe creșterea profitului, ceea ce reprezintă o practică greșită.

Piatra de temelie a legii în societatea modernă este imaginea ideologică a unei ființe umane, iar valorile respectării legislației și a demnității individuale sunt în general împărtășite de corporațiile occidentale moderne. Corporațiile care dispun de deșeri în mod necorespunzător, care înșeală consumatorii sau ignoră dreptul muncii sunt supuse represiunii de piață. Fără respectarea legislației, corporațiile nu pot câștiga încredere. Cu alte cuvinte, există un stimulent inerent pentru corporații să respecte legea. Cu toate acestea, în orice țară există cazuri în care corporațiile încalcă legea din mai multe motive. În consecință, este deosebit de necesar să se avanseze importanța conceptului de „compliance” și să se întreprindă măsuri de control pentru a elimina cauzele neconformității [1].

Evoluția istorică a compliance controlului

După cum afirmă John McKessy în lucrarea intitulată „Cunoașterea Binelui și Răului: o scurtă istorie a conformității”, am putea spune că mușcătura lui Adam din fructul interzis a fost prima încălcare a conformității înregistrată, dar, cu siguranță, nu ultima. Respectarea regulilor a fost întotdeauna solicitată și percepută de companii ca o obligație. Au existat și există încă măsuri normative și coercitive, precum și recompense extrinseci, cum ar fi anumite beneficii din partea statului, pentru a asigura această loialitate față de reglementările aflate în vigoare.

Istoria modernă a conformității a început cu necesitatea înființării unor agenții de siguranță publică la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cum ar fi Administrația Federală a Medicamentelor și Preparatelor Medicinale în 1906. Un alt exemplu este constituirea în 1884 a așa-numitelor „Berufsgenossenschaften” (asociații de prevenire a accidentelor). Deodată, companiile private nu doar că trebuiau să adere la legislație, ci și la un set tot mai mare de reglementări și politici emise de un număr crescând de organisme care se ocupau de supravegherea anumitor domenii ale vieții de afaceri și de progresul tehnic. Cu piețele globale aflate în creștere, acele organisme însărcinate cu anumite domenii de interes public au devenit implicate în interesele naționale și politicile economice [2].

Începând cu anii '80, companiile au creat poziții de conducere pentru a supraveghea respectarea de către companie a practicilor de afaceri corecte și etice, cunoscute astăzi drept ofițeri de conformitate și etică. În anii '90, legislația a început, de asemenea, să definească standarde și să ofere orientări care să definească elemente ale programelor de etică și de conformitate eficiente. Conexiunea dintre risc, fraudă și conformitate a fost recunoscută mai demult. În 2005, Comitetul Basel pentru Supraveghere Bancară a definit riscul de conformare drept „riscul de a suporta sancțiuni juridice sau de reglementare, pierderi financiare materiale sau pierderi de reputație în consecința nerespectării legilor, reglementărilor, standardelor organizatorice și a codurilor de conduită aplicabile activităților proprii”.

Indiferent de aceste evoluții, pe parcursul anilor au existat mai multe cazuri în care până și companiile cu renume au ignorat prevederile legislative, stârnind scandaluri publice de proporții. Însă, consecințele acestor evenimente nu au fost numai negative. Ele au contribuit la impulsivitatea conștientizării importanței compliance controlului de către organele abilitate. Un astfel de exemplu poate fi oferit prin prisma Legii Sarbanes Oxley din 2002. Prăbușirea companiei Enron în octombrie 2001, urmată de o serie de scandaluri financiare implicând companii precum Qwest Communications, Global Crossing, WorldCom, Adelphia sau Tyco (2002), a declanșat o serie de inițiative legislative în guvernul american în vederea protejării investitorilor. Inițiativele s-au concretizat prin Legea Sarbanes-Oxley (SOX). SOX cere companiilor listate la bursele din Statele Unite să manifeste transparență față de investitori și să dezvolte un sistem de controale interne, care să asigure acuratețea raportărilor financiare. Inițiativa legislativă a aparținut senatorului democrat Paul Sarbanes și celui republican Michael Oxley. Conformarea la SOX nu se referă doar la aspectele financiare ale companiilor, ci și la aspecte ale departamentelor de IT, precum deținerea drepturilor de acces sau modul de protejare a înregistrărilor electronice ale companiei. Legea, a cărei aplicare este dificilă și necesită investiții de până la câteva zeci de milioane de dolari pentru marile corporații, nu afectează însă doar companiile de pe bursele americane, ci și filialele lor din străinătate sau deținătorii străini de titluri de valoare americane. Cu toate acestea, există și câștigători, cum ar fi companiile de consultanță financiară, deoarece firmele care intră sub incidența SOX trec invariabil pe la un astfel de birou de consultanță. Neputând fi modificată decât printr-o altă lege a Congresului American, SOX se limitează la trasarea principiilor, lăsând autoritatea stabilirii reglementărilor propriu-zise asupra Securities and Exchange Commission (SEC). SEC a început procesul de reglementare în august 2002 și a luat în considerare comentariile publice și părerile factorilor implicați, până în iunie 2004, în definitivarea acestora. Intenția tuturor acestor reglementări, aceea de a crește încrederea investitorilor în companiile listate, a fost transpusă de SEC printr-un sistem riguros de control intern asupra raportărilor financiare, supravegherea sporită a firmelor de audit, precum și prin posibilitatea acordată acționarilor de a contribui la alegerea membrilor independenți ai consiliului de administrație, influențând astfel decizii, cum ar fi stabilirea salariilor directorilor executivi sau gradul de corelare a beneficiilor acestora cu profitul raportat. Pentru a crește și mai mult nivelul de protejare a acționarilor, chiar și după delistarea companiilor de la bursă, acestea sunt obligate să se conformeze standardelor SOX atât timp cât investitorii dețin acțiunile. În Europa, printre companiile care au trebuit să implementeze reglementările SOX în ultimii patru ani se numără Romtelecom, Vodafone, Orange, Coca-Cola, ArcelorMittal, Bunge Romania, Autoliv Romania, Fiat, Delphi-Packard, Avon Cosmetics etc. Legea menționată mai sus nu este unică. Reglementări similare au fost implementate în majoritatea țărilor care se caracterizează printr-un sector dezvoltat al întreprinderilor private. Câteva exemple sunt: J-SOX (Japonia), CLERP9 (Australia), LSF (Franța), Bill 198 (Canada) [3].

Importanța și funcțiile compliance controlului

Responsabilitățile procesului de conformitate variază foarte mult, în funcție de industrie și natura societății. Totuși, există numeroase directive, orientări sau recomandări care conturează nucleul funcțiilor sugerate de conformitate. Comitetul Basel pentru Supraveghere Bancară, deși își concentrează atenția preponderent pe sectorul bancar, recomandă următoarele funcții generale ale compliance controlului:

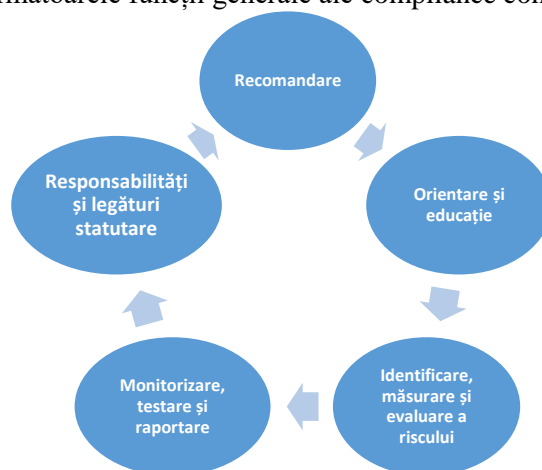

Fig.1 Funcțiile principale ale compliance controlului.

•**Funcția de recomandare:** Compliance controlul trebuie să sprijine echipa managementului superior în aflarea tuturor informațiilor cu privire la actualizarea legilor, reglementărilor și standardelor de conformitate din cadrul domeniului de interes.

•**Funcția de orientare și educație:** Compliance controlul trebuie să contribuie la educarea personalului.

• **Funcția de identificare, măsurare și evaluare a riscului de conformare:** Compliance controlul trebuie să identifice, să documenteze și să evalueze riscurile de conformare asociate activităților de afaceri, inclusiv dezvoltarea de noi produse, practici, stabilirea de noi relații cu clienții sau modificarea naturii acestor relații.

• **Funcția de monitorizarea, testare și raportare:** Compliance controlul trebuie să monitorizeze și să testeze conformitatea prin efectuarea unor încercări de testare adecvate și reprezentative.

•**Funcția de responsabilități și legături statutare:** Compliance controlul poate avea responsabilități statutare specifice (de ex.: îndeplinirea obligației de combatere a spălării banilor) [4].

Concluzii

În concluzie, putem recunoaște că importanța compliance controlului este incontestabilă pentru o organizație, în asigurarea unei stări financiare decente, care să susțină continuitatea activității. Conformitatea este de asemenea un pilon de sprijin în procesul de administrare. Acest tip de control impune transparența și corectitudinea informațiilor în procesul administrativ. Pe lângă acestea, o rată bună a respectării clauzelor de conformitate legale creează o imagine favorabilă a organizației, fapt ce conduce la lărgirea clientelei, motivarea angajaților și la acordarea anumitor înlesniri financiare din partea statului.

Referințe:

1. FURUTA, H. *Origins and History of Compliance* <https://yab.yomiuri.co.jp/adv/chuo/dy/research/20160929.html>
2. KLING, M. *History of Compliance. Part 1. From Adam to Sarbanes Oxley.* <https://www.ariscommunity.com/users/mkli/2010-07-12-loungtalk-history-compliance-part-1-adam-sarbanes-oxley>
3. SANDU, L. Impactul legii Sarbanes-Oxley asupra companiilor românești. În: *Market Watch*, 2009, nr.121.
4. ISAYEV, F. *Compliance Function as a Pillar of Modern Corporation.* <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/az/pdf/ArticlesNpubs/compliance-function-as-a-pillar-of-modern-corporation.pdf>

Date despre autori:

Iulia CAPRIAN, doctor, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

Olga COVALI, doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

Liliana BUZILĂ doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

Prezentat la 17.12.2019